

Rolnummer 6799
Arrest nr. 46/2018 van 29 maart 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde, zoals van toepassing ingevolge het arrest van het Hof nr. 142/2017 van 30 november 2017, gesteld door de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, kamer in kort geding.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, de rechters T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter E. De Groot, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij beschikking van 8 december 2017 in zake (I) Aurélie Collo en Marie Gabriel tegen de Franse Gemeenschap en de « Université de Liège », (II) Mathilde Lucca en anderen tegen de Franse Gemeenschap en de vzw « Université de Namur », (III) Marie-Aline Simonis tegen de Franse Gemeenschap en de « Université de Liège », (IV) Amit Shoukroun tegen de Franse Gemeenschap en de « Université de Liège », (V) Salomé Canu en anderen tegen de Franse Gemeenschap en de « Université de Mons », (VI) Federico Caruso en anderen tegen de Franse Gemeenschap en de Katholieke Universiteit Leuven, (VII) Mitty Kia Ntoni tegen de Franse Gemeenschap en de vzw « Université de Namur », (VIII) Natacha Kizito en anderen tegen de Franse Gemeenschap en de Katholieke Universiteit Leuven, in aanwezigheid van Odile Llunga Mutambala Muyembe, (IX) Sarah Huon en Karl Tavernier tegen de Franse Gemeenschap en de Katholieke Universiteit Leuven, (X) Jaber Bakkali en anderen tegen de Franse Gemeenschap, (XI) Hicham Zaghouli tegen de Franse Gemeenschap en de « Université libre de Bruxelles », (XII) Izel Neziroglu en anderen tegen de Franse Gemeenschap en de « Université libre de Bruxelles », in aanwezigheid van Yara Skafi en Erato Gogos, (XIII) Wiam Eddaoudi tegen de Franse Gemeenschap en de « Université libre de Bruxelles », en (XIV) Jeanne Vande Kerckhove tegen de Franse Gemeenschap en de vzw « Université de Namur », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 22 december 2017, heeft de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, kamer in kort geding, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

a) wat betreft de « studenten ‘met verminderingsovereenkomst’ die in de loop van het academiejaar 2016-2017 tussen 30 en 44 studiepunten hebben gevalideerd, zonder evenwel erin geslaagd te zijn de studiepunten te valideren waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet » :

« Schendt artikel 13 van het decreet van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde, zoals van toepassing ingevolge het vernietigingsarrest nr. 142/2017 van het Grondwettelijk Hof,

de artikelen 10, 11, 13 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981,

in zoverre het studenten die zich in een zelfde situatie bevinden, verschillend behandelt, namelijk :

- studenten die in 2016-2017 voor de eerste keer voor de Bachelor in de geneeskunde/tandheelkunde zijn ingeschreven,

- die niet zijn geslaagd voor de examens in januari 2017 en aan wie werd voorgesteld een verminderingsovereenkomst aan te gaan, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013 dat het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies bepaalt (Landschapsdecreet),

- die een dergelijke verminderingsovereenkomst zijn aangegaan,

- en die op het einde van hun academiejaar 2016-2017 tussen 30 studiepunten en 44 studiepunten hebben gevalideerd,

- maar die al dan niet gehouden zijn tot het slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen voor de studie geneeskunde en tandheelkunde van 8 september 2017, niet op grond van het aantal studiepunten die op het einde van het academiejaar 2016-2017 zijn gevalideerd, maar op grond van het al dan niet slagen voor de in hun verminderingsovereenkomst bedoelde cursussen op het einde van het academiejaar 2016-2017 (vergelijking tussen studenten die een verminderingsovereenkomst genieten, die tussen 30 en 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar van hun eerste inschrijving voor het studieprogramma van de eerste cyclus van de Bachelor in de geneeskunde/tandheelkunde op grond van het meer of minder veeleisende karakter van de verminderingsovereenkomst),

- terwijl het meer of minder veeleisende karakter van die verminderingsovereenkomsten niet uitsluitend afhangt van de wil van de student in kwestie, en zulks ook al heeft hij ingestemd met de verminderingsovereenkomst ten aanzien van het bij artikel 150, § 2, tweede lid, van het Landschapsdecreet geregelde ‘ procedurele ’ schema ? »;

b) wat betreft de « studenten ‘ met minder dan 45 studiepunten ’ die aan het einde van het academiejaar 2016-2017 30 tot 44 studiepunten hebben gevaloriseerd » :

« Schendt artikel 13 van het decreet van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde, zoals van toepassing ingevolge het vernietigingsarrest nr. 142/2017 van het Grondwettelijk Hof,

de artikelen 10, 11, 13 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981,

in zoverre het studenten die zich in een zelfde situatie bevinden, verschillend behandelt, namelijk :

- de studenten die tijdens het jaar 2016-2017 geen 45 studiepunten in het eerste jaar van de Bachelor in de geneeskunde hebben verworven,

- en de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, ter uitvoering van artikel 150, § 2, van het Landschapsdecreet,

aangezien de laatstgenoemden een gunstigere behandeling genieten, in de mate bedoeld in het arrest nr. 142/2017 van 30 november 2017 van het Grondwettelijk Hof, door ertoe te zijn gemachtigd de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen, terwijl zij bij de examens in januari minder goede resultaten dan de eerstgenoemden hadden behaald ? ».

Op 17 januari 2018 hebben de rechters-verslaggevers T. Giet en R. Leysen, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden

gebracht voor te stellen het onderzoek van de zaak af te doen met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

Memories met verantwoording zijn ingediend door :

- Aurélie Collo, Marie Gabriel, Mathilde Lucca, Marie-Aline Simonis, Natacha Kizito, Tiffany Marit, Odile Llunga Mutambala Muyembe, Sarah Huon, Karl Tavernier, Wiam Eddaoudi en Jeanne Vande Kerckhove, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Laurent et Mr. C. Servais, advocaten bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz en Mr. C. Caillet, advocaten bij de balie te Brussel;

- de Franse Gemeenschap (vertegenwoordigd door haar Regering, op verzoek van haar minister van Hoger Onderwijs), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Levert, advocaat bij de balie te Brussel.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Bij de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, kamer in kort geding, worden vorderingen ingesteld door studenten die studies geneeskunde en tandheelkunde wensen voort te zetten of aan te vangen. Zij maken gewag van een noodsituatie. De vorderingen worden ingesteld tegen de Franse Gemeenschap en verschillende universiteiten.

De Rechtbank verklaart de vorderingen die zijn ingesteld door de laatstejaarsstudenten uit het secundair onderwijs en de vorderingen die zijn ingesteld door de studenten die al dan niet een verminderingsovereenkomst hebben ondertekend en die noch geslaagd zijn voor die overeenkomst, noch 30 studiepunten hebben gevalideerd tijdens het academiejaar 2016-2017, ongegrond.

Wat betreft de geslaagde studenten die hun studies niet mogen voortzetten, namelijk de studenten die op het einde van het jaar 2016-2017 de noodzakelijke studiepunten hebben verworven om over te gaan naar het hogere jaar (45 studiepunten op 60), maar die niet nuttig zijn gerangschikt bij het vergelijkend examen in juni 2017 en die niet geslaagd zijn voor het ingangsexamen van 8 september 2017, houdt de verwijzende rechter rekening met de prejudiciële vragen die door de Raad van State bij zijn arresten nrs. 239.509 en 239.510 van 24 oktober 2017 aan het Hof zijn gesteld en met het schrijven van de minister van Onderwijs van 7 november 2017 gericht aan de rectors van de verschillende universiteiten en aan de decanen van de faculteiten geneeskunde waarbij de inschrijving voor het vervolg van het programma van de eerste cyclus van alle geslaagde studenten die hun studies niet mogen voortzetten, wordt toegestaan. De verwijzende rechter beslist bijgevolg om de dossiers van die studenten weg te laten van de rol van de kort gedingen in afwachting van de beslissing die door het Hof moet worden genomen, in antwoord op de prejudiciële vragen van de Raad van State.

Op algemene wijze is de verwijzende rechter van oordeel dat hij rechtsmacht heeft om kennis te nemen van de vorderingen op grond van artikel 584 van het Gerechtelijk Wetboek. Hij is eveneens van oordeel dat wordt voldaan aan de voorwaarde van het spoedeisende karakter die bij die bepaling wordt vereist.

Wat betreft de studenten die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, merkt de Rechtbank op dat het voordeel van de gevolgen van het arrest nr. 142/2017 van het Hof van 30 november 2017 voor hen verworven is. Hij willigt bijgevolg de vorderingen van die studenten in die ertoe zijn gemachtigd hun verminderingsovereenkomst in het

eerste jaar van de Bachelor in de geneeskunde en in de tandheelkunde voort te zetten tijdens het academiejaar 2017-2018, waarbij zij de reeds behaalde studiepunten behouden.

Wat betreft de studenten die een verminderd programma hebben gevolgd zonder te slagen voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet maar door tussen 30 en 44 studiepunten hebben gevalideerd tijdens het academiejaar 2016-2017, merkt de verwijzende rechter op dat de situatie paradoxaal is en het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie raakt doordat de student die een « lichte » verminderingsovereenkomst is aangegaan, gemakkelijker wordt toegestaan het eerste jaar van de cyclus voort te zetten dan de student die een meer veeleisende overeenkomst is aangegaan. De verwijzende rechter ziet geen redelijke verantwoording voor dat verschil in behandeling en formuleert ernstige grondwettelijke twijfels in dat verband. Hij stelt bijgevolg de hiervoor weergegeven eerste prejudiciële vraag. In afwachting van de beslissing van het Hof veroordeelt hij de Franse Gemeenschap en de respectieve universiteiten tot het regelen van de administratieve situatie van die studenten zodat zij hun studieprogramma van Blok 1 van de Bachelor in de geneeskunde en in de tandheelkunde kunnen voortzetten.

Wat betreft de studenten die geen verminderd programma hebben gevolgd maar die tussen 30 en 44 studiepunten hebben gevalideerd, merkt de verwijzende rechter op dat die studenten het vergelijkend examen in juli 2017 hebben kunnen afleggen, hetgeen de studenten die een verminderd programma hebben gevolgd, niet hebben kunnen doen. De verwijzende rechter beklemtoont evenwel dat zij, aangezien zij geen 45 studiepunten hebben behaald, hoe dan ook het vereiste attest niet zouden hebben verkregen indien zij nuttig waren gerangschikt bij het vergelijkend examen. Hij ziet bijgevolg geen redelijke verantwoording voor het feit dat die studenten het vervolg van hun studieprogramma van het eerste jaar niet kunnen voortzetten omdat zij niet geslaagd zijn voor het vergelijkend examen en het ingangsexamen. Die ernstige twijfel met betrekking tot de grondwettigheid brengt hem ertoe de hiervoor weergegeven tweede prejudiciële vraag aan het Hof te stellen. Hij veroordeelt de Franse Gemeenschap en de respectieve universiteiten eveneens tot het regelen van de administratieve situatie van die studenten zodat zij hun studieprogramma van Blok 1 van de Bachelor in de geneeskunde en in de tandheelkunde tijdens het academiejaar 2017-2018 kunnen voortzetten.

III. *In rechte*

- A -

In hun conclusies hebben de rechters-verslaggevers, met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, geoordeeld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen, naar analogie met de motieven van het arrest nr. 142/2017 van 30 november 2017, een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging te wijzen waarin wordt vastgesteld dat artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde de artikelen 10, 11, 13 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, schendt in zoverre het de studenten die tijdens het academiejaar 2016-2017, zijnde vóór de inwerkingtreding van dat decreet, zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, en die, nadat zij een verminderd programma hebben gevolgd en niet zijn geslaagd voor alle cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, of nadat zij geen verminderd programma hebben gevolgd, 30 tot 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

A.2. In hun memorie met verantwoording sluiten de partijen voor de verwijzende rechter zich aan bij de argumenten die in de conclusies van de rechters-verslaggevers zijn uiteengezet. Zij doen gelden dat zij zich in een situatie bevinden die soortgelijk is aan die van de studenten op wie het arrest nr. 142/2017 betrekking heeft en dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie verbiedt om personen die zich in een soortgelijke situatie bevinden, verschillend te behandelen. Net zoals de studenten die in het arrest nr. 142/2017 worden beoogd, zijn zij geslaagd voor minstens de helft van hun eerste jaar van de cyclus. Zij merken op dat de verminderingsovereenkomsten meer of minder veeleisend zijn naargelang van verschillende factoren waarvan sommige niet afhankelijk zijn van de student. Zij voeren daarenboven aan dat de studenten die geen verminderingsovereenkomst hebben gesloten en die 30 tot 44 studiepunten hebben gevaloriseerd, ongunstiger worden behandeld dan de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten en die geslaagd zijn

voor hun verminderingsovereenkomst, terwijl zij bij de examens in januari betere resultaten hadden genoten dan die laatstgenoemden. Het verschil in behandeling tussen studenten berust dus niet op een objectief criterium en is niet redelijk verantwoord. In de zaak die heeft geleid tot het arrest nr. 142/2017, waren hun bijzondere situaties niet aanhangig gemaakt bij het Hof aangezien geen van de verzoekende partijen in die zaak zich in een van die situaties bevond. Zij besluiten dan ook tot de schending van de artikelen 10, 11, 23, derde lid, 1°, en 24, § 3, eerste lid, eerste zin, van de Grondwet.

A.3. In haar memorie met verantwoording merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat de twee categorieën van studenten die het voorwerp van de prejudiciële vragen uitmaken, zich niet in een situatie bevinden die analoog is met de situatie van de studenten die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet. Het Hof heeft in zijn arresten nrs. 103/2017 en 142/2017 immers rekening gehouden met het feit dat de verzoekende studenten het in juni 2017 georganiseerde vergelijkend examen niet konden afleggen. Het criterium van het slagen voor de helft van het eerste jaar was dus niet voldoende om tot de ongrondwettigheid te besluiten. De Franse Gemeenschapsregering verzoekt het Hof om de verschillende categorieën van studenten te vergelijken in hun oorspronkelijke situatie, zijnde op het ogenblik dat zij zich aan het einde van de proeven van de eerste vier maanden bevonden. Het zijn immers de resultaten van die proeven die het verschillende lot van die studenten hebben bepaald.

De Franse Gemeenschapsregering verzoekt het Hof ook om in de onderhavige debatten rekening te houden met de weerslag van het nieuwe artikel 12/1 van het decreet van 29 maart 2017, zoals ingevoegd bij het decreet van 20 december 2017 betreffende de bijzondere toestand van de studenten die zich voor de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde tijdens het academiejaar 2016-2017 hebben ingeschreven.

De Franse Gemeenschapsregering besluit dat de eerste prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord. Hetgeen de in de prejudiciële vraag bedoelde studenten onderscheidt, is hun individuele situatie, zowel in termen van verminderingprogramma als in termen van het slagen voor dat programma. Rekening houdend met de diverse en uiteenlopende situaties van de studenten, kan niet worden geoordeeld dat dat artikel 13 discriminerend is. Het Hof aanvaardt immers dat de categorieën van bestuurden, bij een verscheidenheid aan toestanden, vereenvoudigende categorieën mogen zijn. Daarenboven hebben de studenten die niet geslaagd zijn voor hun verminderingsovereenkomst, het ingangsexamen kunnen afleggen op 8 september 2017, hetgeen voor hen een tweede kans was om hun studies voort te zetten.

De Franse Gemeenschapsregering is eveneens van mening dat de tweede prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord. De situatie van de studenten die een verminderingsovereenkomst zijn aangegaan en van de studenten in de normale regeling is niet vergelijkbaar ten aanzien van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013 en ten aanzien van het erin vervatte criterium van het slagen voor de proeven van het einde van de eerste vier maanden. Anders redeneren zou erop neerkomen dat wordt geoordeeld dat de aangeklaagde discriminatie haar oorsprong vindt in de artikelen 110/4, vijfde lid, en 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013, die niet worden beoogd in de tweede prejudiciële vraag. Daarenboven hebben de studenten die de mogelijkheid hadden om het vergelijkend examen in juni 2017 af te leggen maar die geen 45 studiepunten hebben behaald, de regeling van het attest van toegang via een vergelijkend examen verlaten om over te gaan naar de regeling van het attest van slagen via een examen. Die regeling biedt hun een nieuwe mogelijkheid om hun studies voort te zetten. In tegenstelling tot de in het arrest nr. 142/2017 bedoelde studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, hebben zij alle gelegenheden kunnen benutten om de toestemming te krijgen om hun studies voort te zetten en hebben zij die jammer genoeg voorbij laten gaan.

In ondergeschikte orde is de Franse Gemeenschapsregering van mening dat het in de tweede prejudiciële vraag bedoelde verschil in behandeling objectief verantwoord is.

De Franse Gemeenschapsregering preciseert eveneens dat, gesteld dat het Hof de prejudiciële vragen bevestigend zou beantwoorden, daaruit hoe dan ook niet zou kunnen worden afgeleid dat de betrokken studenten zouden worden vrijgesteld van het afleggen van het ingangs- en toelatingsexamen dat tijdens het jaar 2018 zal worden georganiseerd teneinde de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde in hun studieprogramma te kunnen opnemen vanaf het academiejaar 2018-2019.

A.4. In zijn memorie met verantwoording kan de Ministerraad zich niet aansluiten bij de conclusies van de rechters-verslaggevers. Hij merkt allereerst op dat de verschillende categorieën van beoogde studenten zich gezinszins in een identieke situatie bevinden. De prejudiciële vragen dienen dus ontkennend te worden beantwoord, aangezien zij uitgaan van dat verkeerde postulaat.

De Ministerraad is allereerst van mening dat de in de prejudiciële vragen bedoelde categorieën zich noch in een zelfde situatie, noch in een vergelijkbare situatie bevinden. In tegenstelling tot de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben ondertekend en de studiepunten hebben behaald waarin die overeenkomst voorziet, hebben de studenten die geen verminderingsovereenkomst hebben ondertekend, het in juni 2017 georganiseerde vergelijkend examen kunnen afleggen. De studenten die geen verminderingsovereenkomst hebben ondertekend, konden op het einde van hun academiejaar 2016-2017 alle eerste 60 studiepunten van hun cyclus verwerven en zich nuttig rangschikken bij het vergelijkend examen in juni 2017, vergelijkend examen dat zij daarenboven hebben moeten afleggen. Hun niet-slagen vloeit enkel voort uit hun resultaat bij de examens die zij hebben afgelegd en waarvoor zij niet geslaagd zijn. Die situatie is niet vergelijkbaar met die van studenten die reeds in de maand januari of februari 2017 wisten dat zij niet alle eerste 60 studiepunten van de cyclus zouden kunnen behalen en het vergelijkend examen niet zouden kunnen afleggen vóór de maand juni 2018. Het feit dat de in de tweede prejudiciële vraag bedoelde studenten hetzelfde aantal studiepunten hebben behaald als de studenten op wie het arrest nr. 142/2017 betrekking heeft of dat zij allen minimaal 30 studiepunten hebben behaald, maakt het niet mogelijk te besluiten dat zij zich in een voldoende vergelijkbare situatie zouden bevinden. Zij bevinden zich noch in dezelfde administratieve situatie, noch in dezelfde academische situatie. Hoe dan ook kan er geen sprake zijn van discriminatie zonder een onderscheiden behandeling van identieke situaties.

Wat betreft de studenten die niet alle studiepunten hebben behaald waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet maar die tussen 30 en 44 studiepunten hebben behaald, brengt de Ministerraad in herinnering dat het bij een verminderingsovereenkomst vastgestelde programma in beginsel voortvloeit uit een akkoord dat is gesloten tussen de betrokken student en de examencommissie van zijn faculteit of universiteit. De student kan opmerkingen doen gelden over het voorstel van de examencommissie en stemt in met de verminderingsovereenkomst. Die verschillen in vereisten vloeien bovendien voort uit een feitelijke situatie maar niet uit onderscheiden verminderingswaarborgen die in het leven zouden zijn geroepen bij een decreet van de Franse Gemeenschap. In het decreet van 7 november 2013 wordt enkel een onderscheid gemaakt tussen de studenten die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten en de studenten die over een volledig programma beschikken. De eerste prejudiciële vraag noopt tot een identieke behandeling van studenten die zich in onderscheiden academische situaties bevinden. In zijn arrest nr. 142/2017 houdt het Hof trouwens rekening met het slagen voor het programma waarin de verminderingsovereenkomst voorziet, los van het aantal behaalde studiepunten. Indien het slagen voor de verminderingsovereenkomst in aanmerking moet worden genomen om de bekwaamheid te beoordelen van de betrokken studenten om hun studies voort te zetten, dient te worden vastgesteld dat beide met elkaar vergeleken categorieën van studenten zich niet in dezelfde situatie bevinden.

In ondergeschikte orde doet de Ministerraad gelden dat de onderscheiden behandeling van categorieën van studenten niet discriminerend is, aangezien het bekritiseerde verschil in behandeling op een objectief, redelijk en evenredig criterium is gebaseerd. Het Hof heeft in zijn arrest nr. 142/2017 immers rekening gehouden met het slagen voor het programma waarin de verminderingsovereenkomst voorziet. De studenten die hun « deel van de overeenkomst » niet zijn nagekomen, konden niet rechtmatig verwachten dat geen rekening zou worden gehouden met dat niet-slagen en dat zij, net zoals de studenten die voor hun overeenkomst geslaagd zijn, hun studies zouden kunnen voortzetten alvorens aan enige filter te worden onderworpen. Rekening houdend met dat niet-slagen is het niet onredelijk om die studenten aan het toegangsexamen te onderwerpen.

De Ministerraad is van mening dat hetzelfde geldt voor de studenten die de mogelijkheid hadden om alle 60 studiepunten van hun programma te behalen en die het vergelijkend examen in de maand juni 2017 hebben afgelegd. Het arrest nr. 142/2017 van het Hof wordt aangevoerd ter ondersteuning van die stelling. Het toegangsexamen was bovendien voor hen een nieuwe kans om hun studies te kunnen voortzetten.

De Ministerraad brengt in herinnering dat het recht op toegang tot het onderwijs van nature een regelgeving vanwege de overheid met zich meebrengt en dat met het feit dat de in de prejudiciële vragen bedoelde studenten reeds in de maand september 2017 aan het toegangsexamen worden onderworpen, een legitiem doel wordt nagestreefd, dat erin bestaat de inachtneming van de medische planning te verzekeren, die garant staat voor de kwaliteit van de gezondheidszorg en voor het beheersen van de kostprijs ervan de komende jaren. Het Hof heeft het beginsel van het toegangsexamen trouwens zelf geldig verklaard.

De Ministerraad besluit dat de prejudiciële vragen ontkennend moeten worden beantwoord. Hij begrijpt daarenboven niet in welk opzicht artikel 13 van de Grondwet zou kunnen zijn geschonden door de in het geding zijnde bepaling.

De Ministerraad beklemtoont de risico's in verband met een eventueel bevestigend antwoord. Alle studenten toestaan het ingangsexamen pas in de maand september 2018 af te leggen, zou ertoe kunnen leiden dat de Franse Gemeenschap een decreet aanneemt waarbij die studenten wordt toegestaan hun studies voort te zetten, ook al zijn zij voor geen enkele selectieproef geslaagd. In het verleden heeft de Franse Gemeenschap herhaalde malen ervoor gekozen dergelijke decreten aan te nemen. Die decreten, die verband houden met het niet invoeren van enige filter tijdens de voorgaande jaren, doen de ruime overschrijdingen die reeds sedert vele jaren in de Franse Gemeenschap zijn waargenomen, alleen maar toenemen. Die overschrijdingen werden vastgesteld door de planningscommissie op grond van een kwaliteitsvolle statistische analyse. Het is bijgevolg van essentieel belang om de studenten op wie de prejudiciële vragen betrekking hebben, niet toe te staan hun studies voort te zetten zonder dat zij voor het ingangs- en toelatingsexamen in september 2017 geslaagd zijn.

De Ministerraad is ten slotte van mening dat al die redenen zouden verantwoorden dat die zaak wordt behandeld in het kader van een procedure ten gronde en niet bij een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling en de context ervan

B.1. Artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde bepaalt :

«De studenten die ingeschreven zijn voor de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde vóór de inwerkingtreding van dit decreet en die geen attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, uitgereikt op het einde van het vergelijkend examen, hebben bekomen, moeten het in artikel 1 bedoelde ingangs- en toelatingsexamen afleggen om in hun studieprogramma de onderwijseenheden van het vervolg van het programma van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde op te kunnen nemen.

Met het oog op de inschrijving van die studenten voor het ingangs- en toelatingsexamen, zendt elke universitaire instelling die ertoe wordt gemachtigd de studie van de eerste cyclus in de geneeskunde en/of in de tandheelkunde te organiseren en deze organiseert, voor uiterlijk 31 juli 2017, de lijst van de studenten die gedurende het academiejaar 2016-2017 ingeschreven waren in de geneeskunde en in de tandheelkunde, naar de ARES. Ze worden geacht ingeschreven te zijn voor het ingangs- en toelatingsexamen. In afwijking van artikel 1, § 3, worden ze vrijgesteld van de betaling van het geld van de inschrijving voor het examen ».

B.2. Bij zijn arrest nr. 142/2017 van 30 november 2017 heeft het Hof dat artikel 13 vernietigd, doch enkel in zoverre het de studenten die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste

60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

B.3. In de eerste prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepaling, zoals zij ingevolge het arrest nr. 142/2017 van het Hof van toepassing is, met de artikelen 10, 11, 13 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, in zoverre zij de studenten die zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde (Blok 1) tijdens het academiejaar 2016-2017, zijnde vóór de inwerkingtreding van het decreet, die een verminderd programma hebben gevolgd en die niet geslaagd zijn voor alle cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, maar die 30 tot 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, verschillend behandelt.

B.4. Bij zijn voormelde arrest nr. 142/2017 heeft het Hof geoordeeld :

« B.13.3. De gelijke behandeling, ten aanzien van de verplichting om een ingangs- en toelatingsexamen voor de studies geneeskunde en tandheelkunde af te leggen, van de studenten die reeds ingeschreven zijn voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en die de in hun verminderingsovereenkomst bepaalde studiepunten hebben behaald en de studenten die reeds zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde en die niet alle in hun verminderingsovereenkomst bepaalde studiepunten hebben behaald, vergt een redelijke verantwoording, rekening houdend met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en met de vrijheid en gelijkheid van onderwijs. Immers, de eerstgenoemde studenten zijn geslaagd voor het in hun verminderingsovereenkomst bepaalde programma en met dat slagen moet rekening worden gehouden om hun bekwaamheid te beoordelen om het tweede deel van dat eerste jaar voort te zetten en om voor het ingangs- en toelatingsexamen te slagen, zodat ze toegelaten worden tot het vervolg van het programma van de cyclus. Ofschoon redelijkerwijze kan worden verantwoord dat de decreetgever studenten die voor minder dan de helft van het eerste jaar van de cyclus geslaagd zijn niet toestaat dat eerste jaar voort te zetten zonder te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen, volstaat die verantwoording niet wanneer de student geslaagd is voor de helft van dat eerste jaar.

Uit de in B.2 geciteerde parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever de studenten die reeds voor de studies in de medische wetenschappen en de tandheelkundige wetenschappen zijn ingeschreven verplicht om het ingangsexamen en toelatingsexamen af te leggen indien zij niet het attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de

cyclus hebben verkregen om ‘ de gevolgen van het vergelijkend examen ’ niet ‘ te vernietigen ’.

De studenten die, zoals de verzoekende partij een verminderd programma hebben gevolgd, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013, behoren echter niet tot de groep van studenten die gehouden waren tot het vergelijkend examen dat werd georganiseerd in juni 2017. Zij werden uitgesloten van deelname aan dat vergelijkend examen voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, aangezien hun jaarlijks, verminderd, programma hen niet in staat stelde de eerste 60 studiepunten van het programma van de cyclus te behalen. Het is op het einde van het academiejaar 2017-2018 dat zij ertoe gehouden zouden zijn om het vergelijkend examen af te leggen en zich nuttig te rangschikken, voor zover zij 45 studiepunten hebben behaald, indien het bestreden decreet niet in werking was getreden. Het ingangs- en toelatingsexamen dat zij met toepassing van artikel 13 van het bestreden decreet moeten afleggen, is voor hen niet een nieuwe kans om hun studies in de medische wetenschappen of de tandheelkundige wetenschappen te kunnen voortzetten. Hoewel die studenten hun studies niet konden voortzetten bij gebrek aan een attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, dat wordt uitgereikt na het vergelijkend examen en dat het redelijkerwijze kan worden verantwoord dat zij moeten slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen dat het vergelijkend examen vervangt, is het niet redelijk verantwoord, voor die studenten, de verplichting om te slagen voor een vergelijkend toelatingsexamen op het einde van het eerste jaar van de cyclus dat zij niet konden afleggen in 2016-2017 te vervangen door de verplichting om in september 2017 te slagen voor een ingangs- en toelatingsexamen tot de cyclus om gedurende het academiejaar 2017-2018 het verminderd programma te kunnen voortzetten dat zij gedurende het academiejaar 2016-2017 hebben aangevat en waarvoor zij geslaagd zijn.

B.13.4. Het middel dat is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 24, § 3, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, is gegrond, doch uitsluitend in zoverre artikel 13 van het bestreden decreet de studenten, die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die zijn geslaagd voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

B.13.5. Artikel 13 van het bestreden decreet dient te worden vernietigd in de in B.13.4 aangegeven mate ».

B.5.1. Om de eerste prejudiciële vraag te beantwoorden, dient het Hof te onderzoeken of de studenten die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 29 maart 2017 zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die niet geslaagd zijn voor alle cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet maar die 30 tot 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, zich bevinden in een situatie die niet essentieel verschilt van die van de studenten die vóór de inwerkingtreding van hetzelfde

decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor alle cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet.

B.5.2. Hoewel het juist is dat de eerstgenoemden, in tegenstelling tot de laatstgenoemden, geslaagd zijn voor hun verminderingsovereenkomst, dient rekening te worden gehouden met de verscheidenheid aan verminderingsovereenkomsten die de examencommissie kon opleggen aan de studenten wier gemiddelde van de resultaten lager was dan 8/20 voor de proeven van het einde van de eerste vier maanden, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013, opgeheven bij artikel 17, 3°, van het decreet van 29 maart 2017.

De verzoekende partij wier belang om in rechte te treden door het Hof werd aanvaard in het arrest nr. 142/2017, kreeg een verminderingsovereenkomst opgelegd met betrekking tot een dertigtal studiepunten. Het slagen voor een dergelijke overeenkomst stemde bijgevolg overeen met het behalen van de helft van de studiepunten van het eerste jaar van de cyclus, criterium dat door het Hof in aanmerking is genomen in zijn arrest nr. 142/2017.

Zoals de verwijzende rechter opmerkt, hebben de verminderingsovereenkomsten die zijn opgelegd aan de eisende partijen die een verminderingsovereenkomst hebben gesloten, betrekking op te behalen studiepunten die variëren tussen 30 en 45 studiepunten naar gelang van de universiteiten en naar gelang van de studenten. Daaruit vloeit voort dat een student de helft van de studiepunten van het eerste jaar van de cyclus kan hebben behaald en tevens niet geslaagd is voor alle cursussen waarin zijn verminderingsovereenkomst voorziet. Wanneer de verminderingsovereenkomst betrekking heeft op meer dan 30 studiepunten, is het het behalen van 30 studiepunten - de helft van de 60 studiepunten van het eerste jaar van de cyclus - dat het relevante criterium is om de bekwaamheid van de student te beoordelen om het tweede deel van dat eerste jaar voort te zetten en om voor het ingangs- en toelatingsexamen te slagen, zodat hij toegelaten wordt tot het vervolg van het programma van de cyclus.

B.5.3. Daarenboven werden alle studenten die een verminderd programma hebben gevolgd, met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013, ongeacht of zij al dan niet geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet, uitgesloten van deelname aan dat vergelijkend examen voor toelating tot het vervolg

van het programma van de cyclus, aangezien hun jaarlijks, verminderd, programma hen niet in staat stelde de eerste 60 studiepunten van het programma van de cyclus te behalen tijdens het academiejaar 2016-2017. Het is op het einde van het academiejaar 2017-2018, zijnde aan het einde van hun verminderingsovereenkomst, dat zij ertoe gehouden zouden zijn om het vergelijkend examen af te leggen en zich nuttig te rangschikken, voor zover zij 45 studiepunten hebben behaald, indien het bestreden decreet niet in werking was getreden.

Hoewel die studenten hun studies niet konden voortzetten bij gebrek aan een attest voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, dat wordt uitgereikt na het vergelijkend examen, en dat het redelijk verantwoord is hen op basis van artikel 13, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2017 op te leggen dat zij moeten slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen dat het vergelijkend examen vervangt, is het niet redelijk verantwoord, voor die studenten, de verplichting om te slagen voor een vergelijkend toelatingsexamen op het einde van het eerste jaar van de cyclus dat zij niet konden afleggen in 2016-2017 te vervangen door de verplichting om in september 2017 te slagen voor een ingangs- en toelatingsexamen tot de cyclus om gedurende het academiejaar 2017-2018 het verminderd programma te kunnen voortzetten dat zij gedurende het academiejaar 2016-2017 hebben aangevat.

B.6. De eerste prejudiciële vraag dient bijgevolg bevestigend te worden beantwoord.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

B.7. In de tweede prejudiciële vraag wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepaling, zoals zij ingevolge het arrest nr. 142/2017 van het Hof van toepassing is, met de artikelen 10, 11, 13 en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 13, lid 2, c), van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, in zoverre zij de studenten die zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde (Blok 1) tijdens het academiejaar 2016-2017, zijnde vóór de inwerkingtreding van het decreet van 29 maart 2017, die geen verminderd programma hebben gevolgd maar die 30 tot 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, verschillend behandelt.

B.8.1. Om de tweede prejudiciële vraag te beantwoorden, dient het Hof te onderzoeken of de studenten die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 29 maart 2017 zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die geen verminderd programma hebben gevolgd maar die 30 tot 44 studiepunten hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, zich in een situatie bevinden die niet essentieel verschillend is van die van de studenten die vóór de inwerkingtreding van hetzelfde decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd en die geslaagd zijn voor de cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet.

B.8.2. Om de in B.5.2 vermelde redenen is het behalen van 30 studiepunten het relevante criterium om de bekwaamheid van een student te beoordelen om het tweede deel van dat eerste jaar voort te zetten en om vervolgens voor het ingangs- en toelatingsexamen te slagen, zodat hij toegelaten wordt tot het vervolg van het programma van de cyclus. In dat verband bevinden beide categorieën van studenten die in de prejudiciële vraag met elkaar worden vergeleken, zich in dezelfde situatie.

B.8.3. De studenten die geen verminderd programma hebben gevolgd met toepassing van artikel 150, § 2, van het decreet van 7 november 2013, mochten deelnemen aan het vergelijkend examen voor toelating tot het vervolg van het programma van de cyclus, aangezien hun jaarlijks programma hen in staat stelde de eerste 60 studiepunten van het programma van de cyclus te behalen, in tegenstelling tot de studenten die een verminderd programma hebben gevolgd. Evenwel worden de attesten van toegang tot het vervolg van het programma, met toepassing van artikel 110/4, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, opgeheven bij artikel 17, 1°, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017, uiterlijk op 13 september door de examencommissie uitgereikt, in de volgorde van de rangschikking van het vergelijkend examen en binnen de perken van de beschikbare attesten, op voorwaarde dat de student minstens 45 van de eerste 60 studiepunten van het programma van de studies van de eerste cyclus heeft behaald. Dat verschil tussen studenten is bijgevolg niet voldoende om aan studenten die 30 tot 44 studiepunten van het eerste jaar van de cyclus hebben behaald, de verplichting op te leggen om reeds in september 2017 te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen. Die studenten vermochten op legitieme wijze voorrang te geven aan het behalen van minstens 30 studiepunten in plaats van aan het slagen voor een vergelijkend examen, waarvan het voordeel afhankelijk wordt gemaakt van het behalen van

45 studiepunten. Vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling zouden zij hun eerste jaar van de cyclus tijdens het academiejaar 2017-2018 hebben kunnen voortzetten en op het einde van dat jaar zouden zij ertoe gehouden zijn om het vergelijkend examen af te leggen en zich nuttig te rangschikken, voor zover zij 45 studiepunten hebben behaald. Hoewel het redelijk verantwoord is hen op basis van artikel 13, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2017 op te leggen dat zij op het einde van het academiejaar 2017-2018 moeten slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen dat het vergelijkend examen vervangt, is het niet redelijk verantwoord, voor die studenten, de verplichting om te slagen voor een vergelijkend toelatingsexamen op het einde van het eerste jaar van de cyclus te vervangen door de verplichting om in september 2017 te slagen voor een ingangs- en toelatingsexamen tot de cyclus.

B.9. De tweede prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 13 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 29 maart 2017 betreffende de studie geneeskunde en de studie tandheelkunde schendt de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet :

- in zoverre het de studenten die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die een verminderd programma hebben gevolgd, die niet geslaagd zijn voor alle cursussen waarin hun verminderingsovereenkomst voorziet maar die 30 tot 44 studiepunten van het eerste jaar van de cyclus hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen;

- in zoverre het de studenten die vóór de inwerkingtreding van dat decreet zijn ingeschreven voor de studies van de eerste cyclus in de geneeskunde en in de tandheelkunde, die geen verminderd programma hebben gevolgd maar die 30 tot 44 studiepunten van het eerste jaar van de cyclus hebben gevalideerd op het einde van het academiejaar 2016-2017, verhindert om de eerste 60 studiepunten van het studieprogramma van de eerste cyclus te verwerven alvorens te slagen voor het ingangs- en toelatingsexamen.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 29 maart 2018.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels